PANDORA'NIN KUTUSU AÇILDI: SOĞUK SAVAŞ SONRASINDA İÇ ÇATIŞMALAR VE İÇ SAVAŞLAR

Editörler

Doç. Dr. Emre Çıtak **Doç. Dr. Eda Kuşku Sönmez** **Dr. Gözde Turan**

PALME YAYINEVİ
ANKARA, 2021

PALME YAYINLARI: 2321
PANDORA'NIN KUTUSU AÇILDI: SOĞUK SAVAŞ SONRASINDA İÇ ÇATIŞMALAR VE İÇ SAVAŞLAR
Doç. Dr. Emre Çıtak, Doç. Dr. Eda Kuşku Sönmez, Dr. Gözde Turan
Palme Yayınevi© 2021
Yayıncı Sertifika No : 49884
Yayın Koordinatörü : H. İbrahim SOMYÜREK
Yayına Hazırlama : PALME Dizgi-Tasarım Birimi
ISBN : 978-605-282-796-3

Baskı : Salmat Matbaacılık
Basımevi Sertifika No : 47771

Kitapta yer alan yazı, resim ve şekil 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kısmen ya da tamamen basılamaz, dolaylı dahi olsa kullanılamaz, teksir, fotokopi ya da başka bir teknikle çoğaltılamaz. Her hakkı saklıdır, PALME YAYINEVİ'ne aittir.

GENEL DAĞITIM
PALME YAYINEVİ

Merkez:
A. Adnan Saygun Caddesi,
No.: 10/1 Sıhhiye/ANKARA
Tel.: 312 433 37 57
Faks: 312 433 52 72

Şube 1:
Ölgunlar Sokak, No.: 4/5,
Bakanlıklar/ANKARA
Tel. : 312 417 95 28
Faks : 312 419 69 64

Şube 2:
Kazım Dirik Mahallesi, Ankara Caddesi,
No.: 259/C, Bornova/İZMİR
Tel. : 232 343 10 77
Faks : 232 343 10 78

bilgi@palmeyayinevi.com www.palmeyayinevi.com

ÖN SÖZ

Bu kitap, insanlığın kendi türüyle olan kadim mücadelesinin organize bir tezahürü olan savaşların ülke içine yansıması durumunu ele almaktadır. Geleneksel olarak savaş; devletler veya toplumlar arasında gerçekleşen bir üstünlük mücadelesi olarak tanımlanmaktadır. İç savaşlar ise aynı devlet çatısı altında ve aynı ülke sınırları içinde beraber yaşama kültürü olan insanlar arasında gerçekleşmektedir. İç savaşlar hem geleneksel savaş unsurlarını barındırması hem de özgü öğeleriyle özel bir inceleme alanını oluşturmaktadır.

Pandora'nın Kutusu Açıldı: Soğuk Savaş Sonrasında İç Çatışmalar ve İç Savaşlar isimli bu çalışmanın birinci kısmında, ülke içinde gerçekleşen silahlı çatışmaların ve bu çatışmaların sistematik hali olan iç savaşların tarihsel, kavramsal, kuramsal ve hukuksal çerçevesinin çizilmesi amaçlanmıştır. Kitabın ikinci kısmı ise her bir alt bölüm ayrı bir coğrafi bölgede ortaya çıkan silahlı çatışma ve iç savaş örneklerini okuyucu ile buluşturmaktadır. Ele alınan örnek olayların Ortadoğu ve Kuzey Afrika; Sahra Altı Afrika; Doğu Avrupa, Balkanlar ve Kafkasya; son olarak da Asya, Pasifik ve Latin Amerika bölgeleri olarak bölümlere ayrılması bizlere yakın tarihli iç savaş ve iç çatışma olayları arasındaki farklılıkların yanı sıra kesişim noktalarını da gösterecektir.

Soğuk Savaş sonrasında Libya'dan Sudan'a, Ruanda'dan Tacikistan'a, Kosova'dan Suriye'ye pek çok ülkede cereyan eden iç çatışma ve iç savaş süreçleri sebepleri ve sonuçları, uluslararası müdahale, ekonomi, göç, çevre ve cinsiyet boyutları ile çözüm süreçleri gibi açılardan birer vaka analizi olarak incelemeye tabi tutulmuştur. İç çatışmalar ve iç savaşlar tarihin her döneminde gerçekleşen olgular olsa da bu kitap kapsamında Soğuk Savaş'ın ardından şahit olunan ve ülkesel bir sorun olmaktan öte bölgesel-uluslararası güvenliğin gündeminde yer alan vakalar ele alınmıştır.

Yirmi üç bölümden oluşan bu kitabın, ilgili alanlarda araştırma yapanlar için bir başvuru çalışması olması temennimizdir. Kitaptaki her bölüm için üçlü kör hakemlik değerlendirmesinin ve üçlü editörlük incelemesinin yapıldığını, yazarların her aşamadan sonra tekrar okuma ve düzenleme şansı bulduklarını ifade etmek gerekmektedir. Değerlendirme sürecinde; kitabın yazım esaslarına göre kaleme alınmış bölümün yazar tarafından editörlere sunulması, editör ön kontrolü, bölümün birinci hakeme gönderilmesi ve değerlendirme raporunun alınması, bölümün ikinci hakeme gönderilmesi ve değerlendirme raporunun alınması, bölümün üçüncü hakeme gönderilmesi ve değerlendirme raporunun alınması, editörler tarafından değerlendirme raporlarının birleştirilmesi ve nihai raporun bölüm yazarına gönderilmesi, bölüm yazarının düzenlemelerini yapması ve bölümü tekrar göndermesi, bölümün kapsamlı bir editör kontrolüne tabi tutulması ve sonrasında son okuma için yazara gönderilmesi, yazarın bölümün son halini editörlere iletmesi aşamaları gerçekleştirilmiştir. Hakemler, hem bölüm yazarlarından hem de ihtiyaç halinde dışarıdan uzmanlardan seçilmiştir. Meşakkatli ve kitap çalışmalarında yaygın olarak başvurulmayan böyle bir değerlendirme süreci gerçekleştirilmesiyle, bölümlerin farklı görüşlerden beslenerek okuyucuyu sunulması hedeflenmiştir.

Otuz iki yazarın ortak emeğiyle okuyucuyla buluşan bu kitap için ele aldığımız Ön Söz'ü teşekkür ile bitirmek istiyoruz. Öncelikle çağrı yapıldığı andan itibaren kitaba katkı sunma sözünde bulunan ve süreç içerisinde gerek bölümleriyle gerek hakemlikleriyle gerekse de öneri ve eleştirileriyle yükümüzü paylaşan tüm bölüm yazarlarına tek tek teşekkürü borç biliriz. Editör olarak bizler için, kendileriyle çalışmak ve fikir paylaşımı yapmak büyük şans oldu. Bu vesileyle de *Uluslararası İlişkiler*, *Uluslararası Güvenlik*, *Stratejik Çalışmalar*, *Güvenlik Çalışmaları*, *Barış Çalışmaları* alanlarında bugüne kadar yaptıkları çalışmalarla bu kitaba zemin hazırlayan ve bölümlerde atıf verdiğimiz tüm yerli ve yabancı akademisyenlere ve araştırmacılara da minnettarız. Bilginin ve eserin, birikim işi olduğunun farkındayız. Bu kitabın fikrinin oluştuğu ve taslak çerçevenin hazırlandığı günden yayınevi aşamasının bittiği güne kadar oldukça uzun ve yoğun bir süreç tecrübe ettik. Bu süreçte kendilerini istemeden ihmal ettiğimiz ama yine de her zaman yanımızda bulunan ailelerimize ve arkadaşlarımıza anlayışları ve destekleri için müteşekkiriz. Alana mütevazı bir katkı olması dileğimizle…

Kitap Editörleri,
2021

KATKIDA BULUNANLAR*

Aslıhan Genç- Trakya Üniversitesi
aslihanngenc@gmail.com

Doç. Dr. Bezen Balamir Coşkun- TED Üniversitesi
bezenbalamir@gmail.com

Doç. Dr. Bülent Şener- Karadeniz Teknik Üniversitesi
bulentsener@ktu.edu.tr

Doç. Dr. Ceren Uysal Oğuz- Akdeniz Üniversitesi
cuysaloguz@akdeniz.edu.tr

Doç. Dr. Eda Kuşku Sönmez
kuskueda@gmail.com

E. Nur Sezek- Universidad Externado de Colombia
nur.sezek1@est.uexternado.edu.co

Dr. Emirhan Kaya- Trakya Üniversitesi
emirhankaya@trakya.edu.tr

Doç. Dr. Emre Çıtak- Hitit Üniversitesi
emrecitak@hitit.edu.tr

Dr. Emre Ozan- Kırklareli Üniversitesi
emre.ozan@klu.edu.tr

Fahriye Keskin Karagöl- Sakarya Üniversitesi
keskin.fahriye@gmail.com

Dr. Fulya Akgül Durakçay- Dokuz Eylül Üniversitesi
fulya.akgul@deu.edu.tr

Dr. Fulya Aksu Ereker- Altınbaş Üniversitesi
fulya.ereker@altinbas.edu.tr

Dr. Gökhan Albayrak- Kırklareli Üniversitesi
albayrak87@gmail.com

Dr. Gözde Turan- Antalya Bilim Üniversitesi
gozde.turan@antalya.edu.tr

Güneş Ersoy- Akdeniz Üniversitesi
gunesersoy@windowslive.com

Dr. Mehmet Ali Göngen- Gaziantep Üniversitesi
gongen@gantep.edu.tr

Dr. Mehmet Şahin- Aksaray Üniversitesi
mesahin@alumni.bilkent.edu.tr

Doç. Dr. Murat Ülgül- Karadeniz Teknik Üniversitesi
mulgul@ktu.edu.tr

Dr. Murat Yorulmaz- Trakya Üniversitesi
muratyorulmaz@trakya.edu.tr

Mustafa Yasir Kurt- Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
mustafayasir.kurt@asbu.edu.tr

Doç. Dr. Mürsel Bayram- Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
mursel.bayram@asbu.edu.tr

Nail Elhan- Hitit Üniversitesi
nail.elhan@gmail.com

Öğr. Gör. Ogün Burhan Aydın- Yozgat Bozok Üniversitesi
ogun.aydin@bozok.edu.tr

Özge Bozkaya, Yaşar Üniversitesi
ozge.bozkaya@yasar.edu.tr

Dr. Pınar Buket Kılınç Pala- Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
pbuket.kilinc@dpu.edu.tr

Doç. Dr. Sami Kiraz- Hitit Üniversitesi
samikiraz@hitit.edu.tr

Dr. Selim Öztürk- Polis Akademisi
selimthe4th@gmail.com

Doç. Dr. Senem Atvur- Akdeniz Üniversitesi
senematvur@akdeniz.edu.tr

Dr. Serdar Yılmaz- Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
serdaryilmaz@mu.edu.tr

Şeyma Kalyoncu- Karadeniz Teknik Üniversitesi
seymakly@hotmail.com

Dr. Utku Özer- Athens Institude for Education and Research
utkuozer@atiner.gr

Dr. Vahit Güntay, Karadeniz Teknik Üniversitesi
vahit.guntay@ktu.edu.tr

**İsim Alfabetik Sıra İle*

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ KISIM **1**

KAVRAMSAL, TARİHSEL VE HUKUKİ ÇERÇEVE

1. **Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Politikaları ve Güvenlik Söylemlerinin Dönüşümü: İç Savaş ve İç Çatışmalar** **3**
   Bölüm Yazarı: Dr. Gözde Turan
2. **İç Çatışmalar ve İç Savaşlar: Kavramsal Bir Analiz** **27**
   Bölüm Yazarı: Doç. Dr. Emre Çıtak
3. **İç Silahlı Çatışma Kavramının Hukuki Anlamı: Kavramlar ve Uluslararası Hukuk** **55**
   Bölüm Yazarı: Dr. Gökhan Albayrak

İKİNCİ KISIM **67**

İÇ ÇATIŞMALAR VE SAVAŞLAR: VAKA ANALİZLERİ

ORTA DOĞU VE KUZEY AFRİKA

4. **Soğuk Savaş Sonrası Irak'taki İç Çatışmalar** **69**
   Bölüm Yazarı: Doç. Dr. Bezen Balamir Coşkun, Fahriye Keskin Karagöl
5. **Onuncu Yılında Büyük Trajediye Yeniden Bakmak: Suriye İç Savaşı** **91**
   Bölüm Yazarı: Doç. Dr. Sami Kiraz
6. **İç Savaştan Başarısız Devlete: Yemen** **115**
   Bölüm Yazarı: Dr. Emre Ozan
7. **Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Lübnan: Siyasal Sistem, İç Çatışma ve İç/Dış Politika** **133**
   Bölüm Yazarı: Nail Elhan
8. **Sömürgecilikten Arap Baharı'na Mısır'da İç Çatışmanın Kökenleri** **155**
   Bölüm Yazarı: Dr. Mehmet Ali Göngen, Dr. Pınar Buket Kılınç Pala
9. **Libya Denklemi: Dış Müdahale Gölgesinde İki İç Savaş** **177**
   Bölüm Yazarı: Doç. Dr. Eda Kuşku Sönmez

SAHRAALTI AFRİKA

10. **Sudan Coğrafyasında Parçalanma ve Kriz** **195**
    Bölüm Yazarı: Dr. Vahit Güntay

11. Ruanda İç Savaşı ve Soykırımı (1990-1994): Sömürgeciliğin Karanlık Mirasında "Kurban"a ve "Machete"ye Dönüşen Kurgusal Kimlikler 211
Bölüm Yazarı: Doç. Dr. Bülent Şener

12. Liberya İç Savaşı: Eski Köleler, Yeni Efendiler ve Savaş Ağaları 237
Bölüm Yazarı: Doç. Dr. Mürsel Bayram, Mustafa Yasir Kurt

13. Nijerya'da Çok Boyutlu Çatışmalar ve Çözümsüzlükler 255
Bölüm Yazarı: Özge Bozkaya

14. Demokratik Kongo Cumhuriyeti: Değerli Madenler İçinde Kaybolan İnsanlık 285
Bölüm Yazarı: Doç. Dr. Senem Atvur, Güneş Ersoy

DOĞU AVRUPA, BALKANLAR VE KAFKASYA

15. Yugoslavya: Dağılmanın Tarihsel Kodları ve İç Savaşın Anatomisi 311
Bölüm Yazarı: Dr. Murat Yorulmaz, Dr. Emirhan Kaya

16. Soğuk Savaş Sonrasında İç Çatışmaya Uluslararası Müdahale Örneği: NATO'nun Kosova Harekatı 331
Bölüm Yazarı: Şeyma Kalyoncu

17. Ukrayna'daki Çatışmaların Nedenleri, Çözüm Süreci ve Demokrasiye Etkilerinin Değerlendirilmesi 349
Bölüm Yazarı: Dr. Fulya Akgül Durakçay

18. Tek Ülke, Üç Hikaye: Sovyet Sonrası Gürcistan'da Ulus İnşası ve İç Çatışma 385
Bölüm Yazarı: Dr. Fulya Aksu Ereker, Dr. Utku Özer

ASYA, PASİFİK VE LATİN AMERİKA

19. Klanların Saldırısı: Tacikistan İç Savaşı 409
Bölüm Yazarı: Dr. Mehmet Şahin

20. Özbekistan Cumhuriyeti'nin İki Temel Meselesi: Oş ve Karakalpakistan Bölgeleri 421
Bölüm Yazarı: Dr. Serdar Yılmaz, Aslıhan Genç

21. Afganistan: Kaybetmemek İçin Sürdürülen Bir Savaş 439
Bölüm Yazarı: Doç. Dr. Murat Ülgül

22. Sri Lanka'nın Etnik İç Savaşı ve Barış Süreci 459
Bölüm Yazarı: Dr. Selim Öztürk, Ogün Burhan Aydın

23. Çatışmalardan "Kısmi" Barışa Kolombiya 479
Bölüm Yazarı: E. Nur Sezek, Doç. Dr. Ceren Uysal Oğuz

22

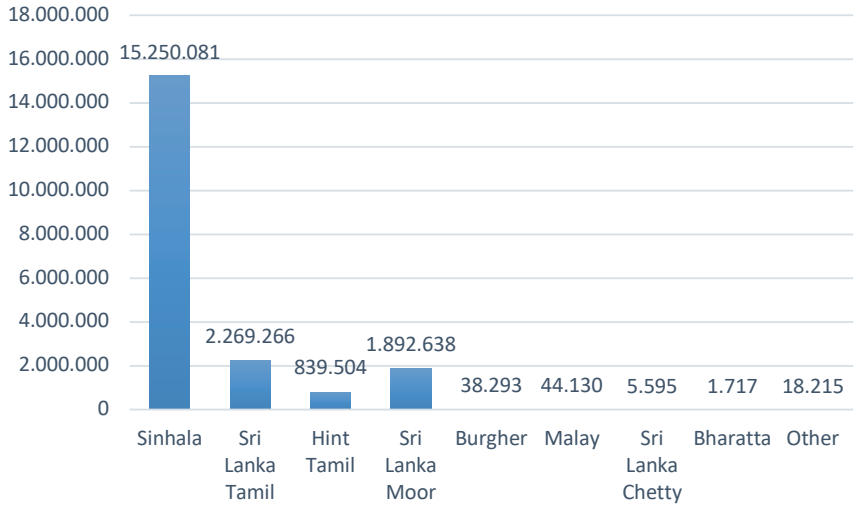
SRİ LANKA'NIN ETNİK İÇ SAVAŞI VE BARIŞ SÜRECİ

Selim ÖZTÜRK[1], Ogün Burhan AYDIN[2]

Giriş

Sri Lanka bir ada devleti olmakla beraber Hint Yarımadası'nın güneydoğu kıyılarında yaklaşık 65.600 kilometrekarelik bir alana sahiptir. "Kutsal Ada" anlamına gelen eski adıyla Seylan yeni adıyla Sri Lanka 21 milyonluk nüfusa sahiptir. Sri Lanka'nın etnik yapısının %73,8'lik çoğunluğunu Sinhalalar yani "Aslanlar", %12'lik kısmını Tamiller yani "Kaplanlar" oluştururken, %9'luk kısmı da Arap tüccarların torunları olan Morolar oluşturmaktadır. Adadaki mevcut dinlerse sırasıyla Budizm, Hinduizm ve İslam'dır.[3] Ayrıca Sri Lanka'nın resmi kurumu Sayım ve İstatistik Dairesi'nin paylaşmış olduğu 2012 yılına ait bütün etnik grupların sayısal nüfus dağılımı ise tablo-1'deki gibidir.

Tablo 1: Sri Lanka etnik gruplara göre nüfus dağılım verileri.[4]

---

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, selimthe4th@gmail.com ORCID: 0000-0003-3629-0989

[2] Öğretim Görevlisi, Yozgat Bozok Üniversitesi, ogun.aydin@bozok.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8064-1136

[3] Shlomi Yass, "Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy," *Military and Strategic Affairs*, Vol.6, No.2, (August 2014): 66.

[4] "Census of Population and Housing of Sri Lanka," The Sri Lanka Department of Census and Statistic, Erişim 6 Mart, 2021, http://www.statistics.gov.lk/PopHouSat/CPH2011/Pages/Activities/Reports/FinalReport/Population/Table%20A3.pdf

Budizm %70,2'lik oranla Sri Lanka'nın resmi dini olarak kabul edilmektedir. Hinduizm %12,6, İslam %9,7 ve geri kalan %7,5'luk oranı da Hristiyanlık ve diğer dinler oluşturmaktadır. Ayrıca adada Sinhala resmi dili ulusal dil olarak kabul edilmektedir ve %87'lik bir oranda kullanılmaktadır. Tamil dili %28,5 oranında ve İngilizce %23,8 oranında kullanılmaktadır. Bu verileri elde etmek için yapılan nüfus sayımında katılımcılar birden fazla cevap vermişlerdir ve oranlama yüzdelik dilimde 100 bareminin üzerine çıkmaktadır. Son olarak İngilizce, anayasada bağlantı yani kaynaştırma dili olarak kabul edilmektedir.[5]

Ayrıca yapılan başka bir akademik araştırmada etnik grupların dini dağılımları ile ilgili olarak Sinhalaların %91'inin Budist, %9'unun Hristiyan, Tamillerin %86.7'sinin Hindu, yaklaşık %12'sinin Hristiyan olduğu belirtilmektedir. Çalışmada tarih olarak 1911 yılı gösterilmiştir ancak yapılan çalışmada Sinhalaların Budist ya da Hristiyan, Tamillerin Hindu ya da Hristiyan olduğu vurgulanmıştır. Ülkedeki diğer etnik gruplar Morolar ve Malaylar ise Müslümandır. Ülkenin o dönemde genel nüfus oranına bakıldığında %60'ı Budist, %23'ü Hindu, %10'u Hristiyan, %6,5 ise Müslümandır.[6]

Sri Lanka etnik çeşitliliğe sahip bir ülkedir. Bu çeşitliliğe bağlı olarak çalışmamız, ekonomi ve göç başlığı ile başlayacaktır. Daha sonrasında iç çatışmanın başlangıcını oluşturan tarihsel arka plan boyutuna değinilecektir. Bu iç çatışmaların başlaması ile çatışmaların, iç savaş boyutuna evrilmesine değinilecektir. Çatışmaların iç savaşa dönüşmesi ve terör eylemlerinin ardında yatan etnik baskıların devlet tarafından doğrudan yapılması, bütün ülkeyi etkileyen Kara Temmuz olaylarının yaşanmasına sebep olmuştur. Kara Temmuz olayı aynı ülke topraklarında yaşayan iki etnik gruptan birinin diğerine karşı sindirme politikaları ve baskıları sonrasında yaşanmıştır. Bu yaşanan ağır travma sonrasında Tamil halkına topyekûn savaş ilan edilmesi iç savaşı körüklemiştir.

İç savaş sürecinde kadınların Sri Lanka'daki durumu incelenecektir. Sri Lanka'nın iç savaş ve barış süreçlerinde komşuları ile olan ilişkileri, yapılan dış müdahaleler, iç savaş sonrası çözüm süreçleri ve dünya üzerinde tarihsel olarak yaşanan gelişmelerin yansımaları ile Sri Lanka'da meydana gelen olaylara ilişkin bilgiler doğrultusunda sonuç bölümü ile çalışma sonlandırılacaktır.

Ekonomi ve Göç

Sri Lanka'nın geçmişi incelendiğinde on altıncı yüzyılda önce Portekizliler ve Hollandalılar tarafından kontrol edilen ada, on sekizinci yüzyılda İngiliz kolonisine dönüşmüştür. Ülke İngiliz kolonisine dönüşmesinin ardından ekonomik anlamda ticaret için önemli olan çay, kahve ve hindistancevizi gibi ürünlerin üretimi için çalıştırılmak üzere İngilizler tarafından adaya yüz binlerce Tamil getirilmiştir. Her ne kadar Sinhala nüfusu ağırlıklı olsa da Tamil nüfusunun sayıca az olmasına rağmen ortaya çıkan etnik çatışmaların kökenleri İngilizlerin bölünme politikalarına dayanmaktadır. Ada, İngiliz yönetimi altındayken Tamiller herhangi bir orantı olmaksızın kamuda görev alabilmiş ve devlet kurumlarında temsil edilme haklarına sahip olabilmişlerdir.[7]

---

[5] "The World Factbook," South Asia: Sri Lanka, CIA, Erişim 3 Aralık, 2020, https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ce.html

[6] Stanley J. Tambiah, *Leveling Crowds: Ethnonationalist Conflicts and Collective Violence in South Asia*, (Berkely L.A. London: University of California Press, 1996), 45

[7] Yass, "Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy," 66.

Ülke İngilizler için önemliydi, çünkü hem uluslararası alanda bir deniz üssü hem de kolonisi olan Hindistan'ı korumak için bir güvenlik tamponu niteliği taşımaktaydı. Ancak savaşların azalması ve neredeyse sona ermesinden dolayı artık güvenlik arka planda kalmış ve İngilizler için Sri Lanka ekonomik anlamda önem kazandığı için sıralamada güvenlikten daha öncelikli hale gelmiştir. İngilizler, Sri Lanka'yı da kolonisi haline getirmiş ve özellikle tarımsal ürün üretimi artırılmıştır.[8] Yukarıda da bahsedildiği gibi üretimi gerçekleştirilen ürünlerin üretiminde Sri Lanka ekonomik anlamda önemli bir yere sahiptir.

Ülkenin ekonomik anlamda önemlilik kazandığı tarımsal ürünlerin yetiştirilmesinde–özellikle çay ve kahve- adanın merkezi ve batı kısımları daha gelişmiş ve ileri bir seviyededir, fakat adanın geri kalan kısımları tarıma elverişli bir yapıya sahip değildir. Elverişli olmayan topraklarda yaşayanlar ise Tamil halkıdır. Bu durum İngilizler için politik bir koz olmuş ve etnik grupları birbirlerine karşı kışkırtarak kullanmışlardır. Yaşam alanları tarıma elverişli olmayan Tamiller bu nedenle eğitime yönelmiş ve misyoner İngilizlerden ders almışlardır. Bunun sonucu olarak da Tamiller iyi derecede İngilizce öğrenmişlerdir ve böylece kamuda daha kolay iş bulabilmişlerdir.[9]

1972 yılında Sri Lanka, İngiltere'den tam bağımsızlığını kazanmıştır. Fakat bu bağımsızlığın kazanılmasına rağmen Sinhalaların tutumları değişmemiş ve yeni anayasada var olan ayrımcılık politikasını sürdürmeye devam etmişlerdir. Yine Budizm baskın din kabul edilmeye devam edilmiş ve devlet kurumlarında çalışan Tamil sayılarına kısıtlama getirilmiştir. Bu baskıcı politikaların devam etmesi de Tamil topluluklarının ülkenin kuzey ve kuzeydoğu bölgelerine göç hareketini başlatmıştır.[10]

Sri Lanka'da göç hareketleri, 20. Yüzyılın başlangıcında İngiltere'nin kolonyal politikası ile önce Sri Lanka'nın dışından çalıştırılmak üzere getirilen işçilerle başlamış olsa da gelen işçilerin göç hareketliliği ülkede yaşanan siyasi süreçler ve gelişmelerle beraber ülke içinde de devam etmiştir. 1977 yılında Sinhalalar tarafından Tamillere karşı ırkçılık içeren gösterilerde özellikle Hint Tamil tarım işçileri çok etkilenmiş ve saldırılara uğramışlardır. Apar topar yerleşim yerlerinden ülkenin kuzeyine göç etmeye zorlanmışlardır. Bu durumun onlarda bıraktığı etki sonrası Hint Tamil işçilerinin çoğunluğu kurtuluş mücadelesi veren insanlar topluluğunu oluşturmuş ve gelecek nesiller için Sinhalalardan ayrı bir devlet kurmayı istemişlerdir. Çünkü bu olaylar sonrasında Sinhala kökenli vatandaşların yaşadığı bölgelerde kendilerinin güvende olmayacaklarını hissetmişlerdir.[11]

Tarihsel Arka Plan

Sri Lanka 1948 yılında İngiliz Milletler Topluluğu hâkimiyetinde dış ilişkiler ve savunma politikaları konusunda bağımsız hareket edebilme hakkı elde etmiştir.[12] Bu aynı zamanda etno-politik bir kriz sürecinin de başlangıç yılı olmuştur. Bu süreç aynı zamanda orta-

---

[8] Hülya Savut Şimşek, "Etnik terör ve kadın intihar saldırganları: *Tamil* Eelam Kurtuluş Kaplanları" (Yayınlanmamış Master Tezi., Uludağ Üniversitesi, 2019), 115.

[9] Şimşek, "Tamil," 115.

[10] Yass, *Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy*, 67.

[11] Maiuran Satgunarajah, ""*Never Again*": The Case Study of Sri Lanka and the Collective Action Theory of Genocide", (Master Thesis, University of Windsor, 2016), 11.

[12] Yass, *Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy*, 67.

ya milliyetçilik enstrümanı ile desteklenen Sinhala-Budist etnik baskısına dönüşen krizi meydana getirmiştir.[13]

Sinhalaların çoğunlukta olması Tamil azınlığına karşı kullanabilecekleri bir baskıcı politika materyaline dönüşmüştür. Bunun ilk belirtisini kültürlerinin birer parçası olan din ve dili ülkede resmi olarak kullanmak istemeleriyle göstermişlerdir. Hindistan'dan gelen Tamil tarım işçilerinin Sri Lanka vatandaşı olmadıklarını savunarak onların vatandaşlıklarını reddetmekle baskıyı devam ettirmişlerdir. Hatta yeni bir yasa çıkarmışlar ve bu yasa Sinhalalara pozitif ayrımcılıklar getiren ve literatürde "Sinhala Only" yani "Sadece Sinhala" olarak belirtilen vatandaşlık yasası olma özelliği taşımıştır. Tamiller bunun üzerine, kendilerine ülkede özerk bir yapı oluşturulması için örgütlenmeye başlamışlardır.[14]

Bu yasanın çıkmasının ardından 1949 yılında Hindistan'dan gelen Tamil tarım işçileri Sinhala yönetiminden gelecek baskı ve ayrımcılığı öngörmüşlerdir ve Tamillerin bağımsızlıkla ilgili istekleri de artmıştır.[15] Aynı yılda hem vatandaşlık hem de oy kullanma haklarının ellerinden alınması Tamillere karşı yapılan ayrımcılığı daha da belirginleştirmiştir. Gerilimi artıran ve iç çatışmayı kaçınılmaz hale getiren başka ayrımcılıklar da yapılmıştır. 1956 yılına geldiğimizde, bunlardan bazıları Tamillerin ciddi anlamda dışlanması, kamuda yapılan görevlendirmelerin etnik nüfus dağılımına oranlanması, üniversitelere girişlerde Tamillere sayı sınırlandırması getirilmesi gibi sistematik zorluklardan oluşmaktadır. Bu süreç bir nevi tam bağımsızlık öncesi çıkarılmış olan "Sinhala Only" yasasının hedefine ulaştığını göstermektedir. İki etnik grup arasındaki çatışmaların yansımalarını eşitlik ve adalet konularında olduğu gibi toprakların paylaşılmasında da görebilmek mümkündür.[16]

Sinhala kökenli Solomon Bandaranaike 1956 yılında başbakan seçilmiştir. Bandaranaike 1951 yılında kendi partisini kurmuştur. Bu parti Sri Lanka Özgürlük Partisi (SLFP) diye bilinmektedir. Bandaranike siyasi hırsları olan biridir. Sinhalaların siyasi potansiyelini kullanmak için zamanlaması çok manidar olmuştur. Çünkü seçimin yapıldığı yıl olan 1956 aynı zamanda Budizm'in ülkede yayılışının 2.500. yıl dönümüdür. SLFP, 1953 yılında seçim propagandasında Sri Lanka'nın Sinhalalara ait olduğunu belirtmiş ve Budizm'in ülkede din olarak kabul edilişinin yıl dönümü olayını hem kendi dillerinde hem de İngilizcede propaganda malzemesi olarak kullanmıştır. Bu çalışmaların ardından tasarlamış olduğu slogan ise daha önce literatürde olduğundan bahsedilmiş olan "Sinhala Only!" yani "Sadece Sinhala!" dır.[17] O yıllarda tasarlanan ve slogan olarak bahsedilen "Sadece Sinhala" daha sonra yasalaşmıştır.

İyi eğitimli ve çoğunluğu ülkenin kuzeyinde yer alan Jaffna Yarımadası'nda yaşayan Tamiller, yalnızca geniş bir şekilde kamuda memur olarak istihdam edilmiyorlardı; aynı zamanda doktorluk, avukatlık, öğretmenlik gibi önemli sektörlerde de görev yapıyorlardı

---

[13] Suthaharan Nadarajah, "The Tamil Proscriptions: Identities, Legitimacies, and Situated Practices," *Terrorism and Political Violence*, (March, 2018), 7.

[14] Yass, *Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy*, 67.

[15] A.R.M. Imtiyaz, "The Separatist Conflict in Sri Lanka: Understanding the Conflict Beyond the Iron Law of Terrorism," Review of *The Separatist Conflict in Sri Lanka: Terrorism, Ethnicity, Political Economy,* by Asoka Bandarage, *London Routledge*,, July, 2009, 171.

[16] Şimşek, "Tamil," 116.

[17] Sumantra Bose, *Contested Lands: Israel – Palestine, Kashmir, Bosnia, Cyprus, And Sri Lanka*, (London, England: Harvard University Press, 2007), 16.

ve Tamil nüfusuna oranlandığında bahsedilen sınırlamanın çok daha üstünde yer alıyorlardı.[18] Tamil nüfusunun ülke içindeki yerleşimlerine göre dağılımlarına bakıldığında Jaffna, Vavuniya, Batticaloa ve Trincomalee'de, yani kendi geleneksel topraklarında çoğunluktadırlar. Hint Tamilleri ise Nuwara Eliya ve Badulla bölgelerinin merkezi dağlık bölgelerinde, başkent Colombo ve çevresinde daha yaygın yaşamakta olup Sri Lanka Tamil nüfusunun % 11'ine denk düşmektedir.[19] 1956 yılı yükselen Sinhala milliyetçiliğinin ve din odaklı karmaşanın toplumsal olayları tırmandıran bir yapısı olduğundan bahsetmek yanlış olmayacaktır. Tamil halkının 1948 yılından 1956 yılına kadar gelinen süreçte karşılaştıkları baskı politikaları, geri dönülmez bir etnik çatışmaya gireceklerinin sinyallerini vermesi anlamına gelmektedir.

Sri Lanka'nın 1948'deki kısmi bağımsızlık sürecinden iki yıl öncesinde gözden kaçırılmaması gereken bir durumdan söz edilmesi gerekmektedir. O süreçte ülkedeki baskın iki etnik grubun yani Sinhalaların ve Tamillerin politik anlamda önde gelenleri bir oylama yapmışlardır ve bu oylamanın ana konusu bağımsızlık için anayasal bir çözüm olmuştur. Eşit etnik gruplar olarak her iki tarafın da hükümette temsil edilmesi gerektiği görüşü karşılıklı olarak paylaşılmıştır. Fakat bu görüşmelerin olmasına rağmen İngilizlerin Sri Lanka için oluşturduğu anayasa çok uluslu bir devlette oy hakkı, vatandaşlık ve toplumsal haklara ilişkin herhangi bir hükmü içermediği için tartışmalıdır. Tabi bu haklı tartışmaların en büyük sebebi de anayasadaki bu eksiklikten doğan kusurlardır. Bu kusurlar Sinhala kökenli siyasilerin ellerini güçlendirirken Hindistan'dan İngilizler tarafından tarım işçisi olarak adaya getirilen Tamilleri aşırı derecede olumsuz etkilemiştir.[20] 1948 öncesi arka planda yapılan bu anlaşmalar sonrasında, ortaya çıkan fikir değişiklikleri ve ayrımcılığın baskın bir şekilde kendini 1956 seçimlerinden sonra kabul edilen "Sadece Sinhala" yasası ile göstermesi, aynı zamanda olayların meydana geliş sürecine bakılması için daha geniş bir perspektif kazandırmaktadır.

Sri Lanka'da tarımın ekonomi için anlamının büyük olduğu göz ardı edilmemelidir. Ancak Sinhalalar buna rağmen büyük çoğunluğu tarımda çalışan Hint Tamillerini vatandaşlıktan çıkaran yasa ile Tamil nüfusunun yarısını vatandaşlık haklarından mahrum bırakmışlardır. Fakat burada önemli başka bir detaydan da söz etmek gerekir. Sinhalaların bu politikalarının arkasında solcu ve Marksist görüşlü partilerin etkinliklerini zayıflatmak amacı yatmaktadır. Çünkü sol partilerin Hint Tamil tarım işçilerinden güçlü seçim desteği alması ülkede sol muhalefeti güçlendirmekteydi.[21]

İç Çatışma Dönemi

Çatışmanın kavramsal olarak birçok tanımı yapılmıştır. Sri Lanka'da yaşanılan sürece bakıldığında belki de en uygun çatışma tanımı Kenneth W. Thomas'ındır. Thomas, çatışma araştırmaları yaptığı sırada çatışmaya neden olan birden çok faktör olduğunu görmüş ve yapılan tanımlarda bu olayları bir arada değerlendirmenin önemli olduğunu düşünmüş

[18] Bose, *Contested Lands*, 17.

[19] Mia M. Bloom, "Ethnic Conflict, State Terror and Suicide Bombing in Sri Lanka," *Civil Wars*, Vol.6, No.1, (Spring 2003): 56.

[20] Satgunarajah, "Never Again", 6.

[21] Satgunarajah, "Never Again", 6.

ve kesin bir tanım yapma ihtiyacı hissetmiştir. Çatışmayı, "bir tarafın diğerinin kendi endişesini hayal kırıklığına uğrattığını veya hayal kırıklığına uğratmak üzere olduğunu algılamasıyla başlayan süreç" olarak tanımlamıştır.[22] Tamillerin uğradıkları hayal kırıklıklarının artarak devam etmesi iç çatışma olarak adlandırılan sürecin boyut değiştirmesini kaçınılmaz kılmıştır.

Yeni Anayasa'nın Budizm'e devlet dini olarak öncelik vermesinden dolayı Tamillere karşı yapılan ayrımcılık hiç hızını kesmeden 1960'lı yıllarda da devam etmiştir. Hatta 1949 yılında kamuda çalışan Tamil nüfusu %41, Sinhala nüfusu ise %54 olmasına rağmen; 1963 yılında tekrar bakıldığında istihdam edilen Tamil nüfusu %7, Sinhala nüfusu ise %92 olmuştur.[23] Ayrımcılığın gözle görünür bir artış gösterdiğini daha önce bahsedilen üniversiteye kabulde koyulan sayı sınırlandırmalarında da görmek mümkündür. Tamiller bu dönemlerde özellikle kendi çıkarlarını korumak için ciddi anlamda siyasi mücadele vermişlerdir. Bu siyasi mücadeleyi Federal Parti çatısı altında ve adı Satyagraha olan şiddet içermeyen protesto hareketi ile göstermişlerdir.[24]

Tamillerin de kendi içlerinde çeşitli etnik alt gruplara sahip olduklarını unutmamak gerekir. Sri Lanka'da kırk ikiden fazla resmi Tamil grubu bulunmaktadır. Her ne kadar bu gruplar faal olsalar da siyasi sistemde anlamlı bir Tamil temsili yoktur.[25] Bu siyasi mücadeleleri verirken aynı zamanda Tamillerin birlik olarak hareket çağrıları bu dönemde daha yüksek sesle dile getirilmeye başlanmıştır.

Aynı yılda yani 1972'de Tamil Birleşik Cephesi'ni oluşturmak üzere Tamillere ait olan dört Tamil siyasi grubu olan Tamil Federal Partisi, Tüm Seylan Tamil Kongresi, Tamil İlerici Cephesi ve Seylan İşçi Kongresi bir araya gelmişlerdir. 1973'te Tamil Birleşik Cephesi (TUF) bağımsız bir Tamil Anavatanı "Tamil Eelam" için çalışma kararı almıştır fakat bir araya gelen üye grupları bu durumu onaylamamıştır. 1972 yılında ayrıca Tamil Birleşik Kurtuluş Cephesi (TULF) adında siyasi parti olarak da faaliyete geçmiştir.[26]

Tamillerin bu kadar fazla gruba sahip olması onlar için ister istemez siyasi arenada örgütlenme zafiyetine neden olmuştur. Politik olarak haklarını savunmayı tercih eden ancak bu girişimlerinde başarılı olamayan ve tam anlamıyla temsil edilememe sorununa da sahip olan Tamiller, 1976 yılında birden fazla silahlı grup olarak harekete geçmişlerdir. Velupillai Prabhakara adında daha önce bilinmeyen 18 yaşındaki bir genç tarafından Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları (LTTE) örgütü kurulmuştur.[27]

1977 yılının Ağustos ayında, Sinhalalar tarafından Tamil karşıtı bir isyan başlatılmıştır. Bu isyan, ırkçı Sinhalaların çok sayıda Tamile ait işyerlerini ve evi ateşe verilip yağmaladığı, ayrıca kadın çocuk ayrımı yapılmadan yüzlerce Tamilin katledildiği eylemler zinciri şeklinde gelişmiştir.[28] Yaşanılan bu olaylar iç çatışma safhasından artık bir iç savaşa evrilen

---

[22] Kenneth W. Thomas, "Conflict and Conflict Management: Reflections and Update," *Journal of Organizastional Behavior*, Vol 13, (May 1992): 265.

[23] Bloom, "Ethnic Conflict", 61.

[24] Bloom, "Ethnic Conflict", 61.

[25] Yass, *Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy*, 67.

[26] Bloom, "Ethnic Conflict", 61.

[27] Yass, *Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy*, 67.

[28] Satgunarajah, "Never Again", 11.

sürecin başlamasına işaret etmektedir. Çünkü ırksal motivasyona sahip bu isyan, şiddetin boyutunun giderek arttığının en önemli sinyallerinden biriydi. Daha önceki süreçlerde politik çıkmazlardan kaynaklanan iç gerginliğin artık yerini evlerin ve işyerlerinin yakılmasına ve yağmalanmasına bırakması, iç savaş sürecinin başlaması açısından önemlidir.

Bu evirilme sürecini bu aşamada kısaca özetlememiz gerektiği düşünülürse, iç savaşa dönüşen olayların geçmişi unutulmamalıdır. Çünkü politikalar 1950'lerde barış odaklıyken 1960'larda sivil itaatsizliğe, 1970'lerde bireysel şiddete ve 1980'lerde ise daha geniş çaplı bir tehdit haline dönüşmüştür. 1979 yılında hükümet Terörizmi Önleme Yasası (PTA) adında bir yasa çıkararak orduya izin vermiş ve polise şüphelileri ya da suçluları yargılama olmaksızın on sekiz aya kadar gözaltına alma yetkisi vermiştir. Bu çıkarılan yasanın tahmin edileceği üzere Tamilleri baskı altında tutarak örgütlenmelerini engellemek ve onları yıldırmak gibi amaçlar içerdiği anlaşılmaktadır. Bu yasanın toplumsal uyuşmazlığa neden olacak, ırksal veya dini gruplar arasındaki düşmanlığı körükleyecek, her şeyin yasa dışı olduğunu savunarak polisin gözaltı sürecinde baskı ya da işkenceyle alınan itirafların mahkemeye çıkarılmadan kabul edilmesine olanak sağlayacak düzenlemeleri vardır.[29] Bu düzenlemeler aynı zamanda Tamillerin dışarı ile olan iletişimlerinin kesilmesini sağlayarak uzun süreli gözaltılara ve gözaltına alınan insanların faili meçhul durumlarla karşılaşmasına neden olmuştur.

İç Çatışma Sürecinde Kara Temmuz Olayları

1983 yılının Temmuz ayı, 1981, 1977 ve 1958 yıllarında da görülen etnik mücadelenin kısaca iç çatışmadan iç savaşa evrildiği tarih olmuştur. 24 Temmuz – 5 Ağustos 1983 tarihi, yukarıda bahsedilen olayların patlamasının yaşandığı bir tarih olarak kabul edilmektedir. 1977 yılında yaşanan yerel şiddet olayları 1983 yılında daha saldırgan, yaygın ve yıkıcı ayaklanmalara dönüşerek iç savaşın başlangıcı anlamı taşımaktadır. İç savaşa dönen isyanın fitilini ateşleyen olay ise Jaffna bölgesine bağlı Tinneveli'de 13 Sri Lankalı askerin pusuya düşürülmesidir. Ancak bu saldırının, Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları'nın lideri Prabhakaran'ın sağ kolu olan Charles Anthony'nin Temmuz 1983'te Sri Lanka güçleri tarafından öldürülmesine misilleme olduğu iddia edilmektedir. Fakat yaşanan olayın ardından öldürülen askerlerin cansız bedenlerinin başkent Colombo'da Kanette Mezarlığında halka sergilenmesi Sinhalaları tahrik etmiş ve sonrasında Tamilli sivillerin evlerinin yakılmasına, iş yerlerinin ve fabrikalarının aynı şekilde yakılıp yağmalanmasına ve hatta Tamilli kadınlara tecavüz edilmesine sebep olmuştur. Hükümetin Tamillere karşı saldırılara müdahalesinin belirsiz olması, bu saldırıların bir çete saldırısı olduğu düşünülse de Tamillere ait adreslerin hükümet tarafından verildiğine dair bilgilerin mevcut olduğu belirtilmiştir. Bu olaylar sonrasında hükümet 360 Tamillinin öldürüldüğünü kabul etmiştir.[30]

Tamil Kaplanlarına katılım arttıkça yapılacak saldırıların hedef listesi de genişlemiştir. Bu hedef listesine güvenlik güçleri de dâhil edilmiştir. Tamil Kaplanları düzenlemiş oldukları eylemleri banka soygunları ile finanse etmişlerdir. Kırsalda bulunan Tamiller ise yasa dışı yöntemler kullanıldığı için destek verip vermemekte kararsız kalmışlardır. Fakat yöntem olarak benimsemeseler de eylemleri gerçekleştiren Tamillerin amaçlarına sempati

[29] Bloom, "Ethnic Conflict", 62.

[30] Bloom, "Ethnic Conflict", 63.

duymuşlardır. Bu destek konusunda kararsızlığının ortaya çıkardığı tabloda ise kitlelerin bölünmesi durumu söz konusu olmuştur.[31]

1983'te ise yaşanan bu "Kara Temmuz" olayı ile Tamiller, bağımsızlıkları için başlattıkları mücadelede artık halkın desteğini iyice arkalarına almıştır. Bu desteğin altında yatan sebeplerin başında ise Sinhalaların hükümet yönetiminde Tamillere karşı eşitsiz davranmaları ve geçmişten gelen ayırımcı siyasetin sürdürülme çabası gelmektedir.[32] Bu çabalarda Sinhala hükümetinin Tamillere karşı uygulamaya çalıştığı politikaların ne kadar başarılı olup olmadığı bir soru işareti olarak kalmıştır.

1983 Kara Temmuz Olaylarının sonrasında Tamillere olan desteği özetlememiz gerekirse, 1983 Mart ayına kadar 600 kişilik bir LTTE'ye katılım vardır, fakat 1983'te yaşanan Kara Temmuz'dan sonra ani bir katılım patlamasıyla bu sayı 10.000'i bulmuştur. Bu katılım artışının ardından Tamilleri temsil eden ana muhalefet partisi TULF meclisten dışlanmış ve yasaklanmıştır. Elbette bu yönelimin bazı sonuçları olmuştur. Bunlardan bir tanesi Sri Lanka içerisinde ayrılıkçı eylemlerin yapılması yasaklanmıştır. Bu yasağa uymayanlar hakkında yapılan bazı yasal işlemler ise pasaporta el koyma, sahip olunan mülklere el koyma gibi çok ciddi yaptırımlardır. TULF'un meclisten dışlanmasının ve yasaklanmasının bir anlamı da artık anayasal süreçlerin sona ermesi demektir ve bu süreç artık onların da çözüm olarak şiddeti desteklemekten başka bir yolları kalmadığı anlamına gelmektedir. Hükümete ait güvenlik güçleri sivilleri hedef haline getirmiştir. Dolayısıyla sivillerin de artık LTTE'yi desteklemekten başka çareleri kalmamıştır. Ordu, LTTE'ye ait saldırılardan dolayı sivillere karşı misilleme yapmaya devam etmiştir. Sivillerin ise tek kurtuluşu LTTE'ye üye olmaktır, çünkü LTTE'ye üye olmaları halinde sivillere koruma garantisi verilmiştir.[33]

İç çatışmaların kökenleri araştırıldığında devletin hatalı çözümlerle müdahalede bulunmasından söz edilmektedir. Vatandaşlık statüsü, tarım arazilerinin dağıtımındaki adaletsizlikler, yükseköğrenim kurumlarına girişte uygulanan sınırlayıcı politikalar, dil ve istihdam ile ilgili yasalar kısacası yukarıda da bahsedildiği gibi Sinhala etnisitesi odaklı bir yönetim anlayışı Tamillerin kendilerini daha fazla dışlanmış hissetmelerine sebep olmuştur. 1970'li yıllarda başlayan kutuplaşmalar 1980'lerin başında daha da sertleşerek artmıştır. Sri Lanka Ordusu'nun Tamilleri etnik isyanlar için kışkırtmaları radikalleşmelerine neden olmuş ve 1983 yılında yaşanan Kara Temmuz olayları ile iç çatışma iç savaşa dönüşmüştür.[34]

Tamil Kaplanlarında Kadın Savaşçılar

Tamil Kaplanları örgüt içerisinde birçok etnik kökene sahip Tamillerden oluşmaktadır. LTTE merkeziyetçi bir yönetim anlayışına sahip olmakla beraber iki kanattan oluşan bir yapıya sahiptir. Merkezi yönetim, LTTE lideri Velupillai Prabhakaran tarafından gerçek-

---

[31] Bloom, "Ethnic Conflict", 64.

[32] Emrullah Yalçın, "Terör Ve Terörizmle Mücadelede Bir İç Savaşın Analizi: Sri Lanka Ve Tamil Kaplanları Örneği," *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi,* Yıl:3 Sayı:5, (Temmuz 2016): 158.

[33] Bloom, "Ethnic Conflict", 64.

[34] Rico Neumann, Shahira Fahmy, "Analyzing the Spell of War: A War/Peace Framing Analysis of the 2009 Visual Coverage of the Sri Lankan Civil War in Western Newswires," *Mass Communication and Society*, Vol.15, No.2, (February 2012), 171.

leştirilmektedir. Bu bağlamda ana iki kanattan bahsetmemiz elzemdir. Bir tanesi örgüt operasyonlarının yürütüldüğü askeri kanat, diğeri ise politik konularda konumlandırılmış siyasi kanattır. Askeri kanadı oluşturan ayrıca alt gruplar da mevcuttur. Bu gruplar Deniz Kaplanları, Kara Kaplanları, Charles Anthony Alayı olarak bilinen elit bir savaş grubu ve çok gizli istihbarat grubudur. Siyasi kanadı yönetenler Thamilselvam ve Anton Balasingham 'dır. Tamil Kaplanları dünyada başka terörist gruplarında görülmeyecek kadar büyük bir ağ inşa etmişler ve hücre evleri, ofisler oluşturmuşlardır. 1980 yılında LTTE savaşçılarının çoğunu 18 ila 25 yaşlar arasında insanlar oluşturmaktadır. 1990'da ise örgütün %75'i 30 yaşın altındaydı ve yaklaşık %50'si 15-21, yaklaşık %25'i 25-29 yaşları arasındadır. 1993 yılında yapılan bir açıklamada LTTE'nin katılımcı sayısının Tamiller ve Hindularla birlikte yaklaşık 10 bin kişiden oluştuğu bilinmektedir. 1984 yılının başlarında ayrıca LTTE Bebek Tugayı kurulmuş ve yine gençlik yapılanması olarak da Leopar Tugayı organize edilmiştir.[35]

1998 yılında Sri Lanka Askeri İstihbarat Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada, LTTE'ye bağlı savaşçıların %60'ının 18 yaşından küçük olduğunu ve LTTE'nin üçte birinin kadınlardan oluştuğunu deklare etmişlerdir.[36] İç savaşta kadınlar yalnızca Tamil Kaplanları içerisinde yer almamış, Sri Lanka ordusu da kadınları askere almıştır. Ancak Tamil Kaplanlarını diğer örgütlerden ayıran bazı detaylar göze çarpmaktadır. O detaylardan bir tanesi LTTE'nin kadın haklarına ve özgürlüğüne dünya üzerindeki diğer birçok örgütten çok daha fazla önem göstermesidir. Bu nedenle LTTE örgüt içerisinde kadın yapılanmasına izin vermiş ve bu durumu bir avantaj olarak kullanmaya çalışmıştır. Tamil Kaplanları'nın intihar saldırılarının sayısının çok olduğu daha önce dile getirilmiştir, ayrıca bu intihar saldırılarında kadınları da aktif olarak kullanan ilk örgütlerden biri olmuştur. LTTE'nin kadınları bu saldırılarda bu kadar aktif olarak kullanmalarında sol tandanslı Filistin Kurtuluş Örgütü üyesi Leyla Halid'den etkilenmelerinin de rolü vardır.[37]

Kadınlar düzenli bir şekilde askeri eğitimler almışlardır. Bu eğitimler içerisinde intihar eylemcisi olma eğitimi de vardır. 1983 yılında ilk kadın cephesi kurulmuş, ardından 1986'da ilk saldırılarını gerçekleştirmişlerdir. Bu saldırı sonrasında 1987 yılında bir erkeğin öncülüğünde ilk intihar saldırılarını gerçekleştirmişlerdir. Bu saldırıda 100'ün üzerinde Sri Lanka askeri ölmüştür. 1989 yılına gelindiğinde ise LTTE'nin Lideri Prabhakaran tarafından Kadın Kurtuluş Kaplanları alt grubu örgüt içinde kurulmuştur. Kadın cephesi ilk kurulduğu zamanlarda toplumsal eşitsizliğe önemli vurgular yapmıştır. Ayrıca ekonomik ve politik alanda eşitsizlikleri de ortadan kaldırmak için kendilerini koruyabilecek ortamı oluşturma çağrılarında bulunmuşlardır. Feminist perspektiften bakıldığında Tamilli feminist ve aktivist Rajini Thiranagama Tamilli kadınların da radikalleşerek içinde yer aldığı çatışmanın kadınlar üzerindeki toplumda bilinen rolleri de değiştirdiğini dile getirmiştir.[38] Rol değişiminden kasıt ataerkil bir toplumda ikincil planda yaşayan kadınların artık savaşın da getirdiği ortamda daha anaerkil toplum rollerine bürünmeye başlamaları-

---

[35] Ramkumar Ramasubramanian, "Suicide Terrorism in Sri Lanka," *Institute of Peace and Conflict Studies*, Vol.5, (August 2004): 8.

[36] Ramasubramanian, "Suicide Terrorism," 8.

[37] Şimşek, "Tamil," 143-144.

[38] Şimşek, "Tamil," 143-144.

dır. Erkek militanlar gibi silaha sarılabilmekte, gerilla harbine iştirak etmekte ve erkeklerle omuz omuza direniş ve terör faaliyetlerinde rol üstlenebilmekteydiler.

İntihar saldırıları için kullanılan kadınların yanında terör saldırılarının hedefi olan kadınlar da meselenin başka bir yönüdür. 1980'li yılların sonlarına doğru Sri Lanka askeri güçlerinin yanı sıra Hindistan Barış Gücü (IPKF) tarafından ülkenin kuzeyinde yapılan bombardımanlarda öldürülen kadınların sayısı bilinmemektedir. Yapılan bir saldırıda gündüz vakti meditasyon yapan kadın Budist Rahibeler gibi birçok kadın katledilmiştir.[39] Sri Lanka'da kullanılan bir savaş silahı da tecavüz olmuştur. Kadınlara yapılan tecavüzlerin sayıları az gibi gözükse de sembolik olarak yaşanan bir olay 1996'da liseli bir Tamil kadını olan Krishanthi Koomaraswamy'nin keyfi olarak gözaltına alınması, toplu tecavüze uğraması ve sonrasında işkence edilerek öldürülmesidir. Kadın aktivistlerin bu olayın üstüne gitmeleri sonucu Sri Lanka hükümeti sorumluları cezalandırmıştır. Ancak bu olay gibi yaşanan diğer birçok tecavüzün failleri bulunamamıştır.[40]

Yalnızca liseli Tamil kadını Krishanthi Koomaraswamy'den örnek vermek yeterli olmayacaktır. Sinhala askerleri tarafından Tamilli kadınlara çoğu kez yakınlarının gözleri önünde tecavüz edilmiştir. Tecavüz savaş suçu sayılmasına rağmen devletin bu konuda duyarsız hareket etmesi ve mağdurların ölümle tehdit edilmeleri, Tamillerin devlete olan inançlarını yitirmelerine de sebep olmuştur.[41]

İç savaş sürecinde toplumda aile içi şiddet yaygın olduğu için evli çiftlerin de ayrı yaşama oranı yükselmiştir. Kadınlar bu şiddete karşı da direnmişlerdir. Eşlerini kaybeden kadınlar ekonomik özgürlüklerini kazanmak adına Kuzey ve Doğu Sri Lanka'da tarım ve balıkçılıkla geçimlerini sağlamaya çalışmışlardır. Ataerkil yapının daha ziyade hâkim olduğu Tamil kadınlarının sosyal yapısı savaşa katıldıktan sonra değişime uğramaya başlamıştır. Daha önce erkek ataerkil Tamil toplumu kadınlara ev işi rolleri biçerken ve onları duygusal birer varlık olarak betimlerken; savaş sonrası kadınlar yeni kimliklerine alışmaya başlamışlardır. Sinhala kadınlarının toplumsal hayattaki rolleri ise Tamil kadınlarından farklılık göstermektedir. Siyasetin içinde de yer alan Sinhala kadınları Sri Lanka'ya kadın başbakan bile çıkarmıştır. İki cepheden de bakıldığında yaşanılan kadın mağduriyetleri mevcuttur. Savaş her iki etnik yapıdan da kadınları mağdur etmiştir. Sinhala kökenli başbakan Sirimavo Banddaranaike eşini bir suikast sonucu kaybetmiştir. 1960 yılında yaşanan bu olay aynı zamanda dünya tarihinde onu ilk kadın başbakan yapmıştır.[42]

Hükümet Kanadının Barış Girişimleri

LTTE militanları geleneksel gerilla taktikleri, sivilleri hedef alan terör eylemleri, siyasi liderlerin de içinde bulunduğu hedeflere suikast girişimleri –yerel liderler de dâhil-, askeri ve sembolik hedeflerin bombalanması ve hatta karşı görüşe herhangi bir destekte bulunan herkese saldırı gibi stratejiler kullanmışlardır. 1986 yılının Ağustos ayında resmi hükümet tarafları çözüm için görüşmeler yapmışlardır. Bu görüşmeler üç bölgesel düzeyde

---

[39] Asoka Bandarage, "Women, Armed Conflict, and Peacemaking in Sri Lanka: Toward a Political Economy Perspective," *Asian Politics & Policy*, Vol.2, No.4, (September 2010): 654.

[40] Bandarage, "Women," 655.

[41] Yalçın, "Sri Lanka Ve Tamil Kaplanları Örneği," 154-155.

[42] Şimşek, "Tamil," 161-162.

yapılmış ve yetki devri için taslak metinler hazırlanmıştır. Fakat 1987 yılının Nisan ayında başkent Colombo'daki bir otobüs terminalinde bombalı araç saldırısı gerçekleştirilmiş ve 113 kişi bu saldırıda hayatını kaybetmiştir. Bunun üzerine öfkelenen halk, hükümete baskı kurmuş ve bu baskı yüzünden hükümet Jaffna yarımadasına neredeyse savaş ilan etmiştir. Hükümetin başlatmış olduğu bu saldırının bilançosu ağır olmuş ve yarımadada yaşanan can kayıplarıyla beraber büyük bir bedel ödenmiştir. Sri Lanka hükümetinin yapmış olduğu bu saldırı sonrasında Hindistan hükümeti doğrudan müdahalede bulunmuştur. Bu müdahale içinde insani yardım kararı alan Hindistan'ın insani yardım taşıyan gemileri Sri Lanka donanması tarafından geri döndürülmüş, bunun üzerine Hindistan bu yardımları Sri Lanka hava sahasını ihlal ederek havadan bırakmıştır.[43]

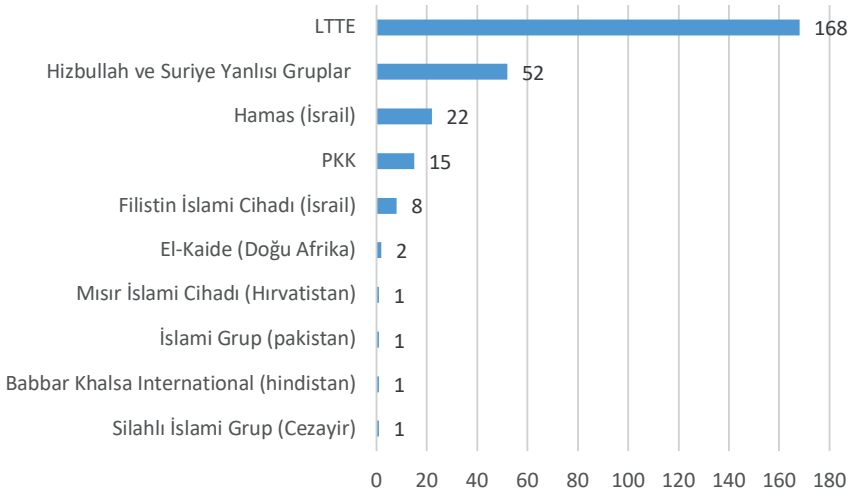
1994 yılında yeni bir politikacı olan Chandrika Bandaranaike Kumaratunga'nın barış çabaları dikkat çekmiştir. Kumaratunga aynı zamanda babasının kurmuş olduğu SLFP partisinin yönetimini devralmış ve Sinhalaların da çoğunlukta olduğu yerlerde on yedi yıldır devam eden siyasi rejime karşı kampanya başlatmıştır. Bu kampanyaların odağında iç savaşı sonlandırma ve doğrudan Tamil Kaplanları ile barış sağlama vaatleri dikkat çekmiştir. Yapılan seçim sonrası %62 gibi yüksek bir oy oranıyla seçimi kazanmıştır. Chandrika Bandaranaike Kumaratunga bahsedilen seçim çalışmalarını yürüttüğü sırada rakip partinin adayı Tamil Kaplanları tarafından öldürülmüştür. 1995 yılının Ocak ayında hükümet ile Tamil Kaplanları arasında kısa süreli de olsa bir ateşkes antlaşması imzalanmıştır. Kısa süreli olmasının sebebi ise LTTE'nin Nisan ayında Trincomalee limanı yakınını bombalamasıdır. Diğer saldırılarda olduğu gibi bu saldırının da ardından hükümet karşı saldırıya geçmiş ve Jaffna bölgesine hava saldırıları düzenleyerek Tamilli çocuk ve kadınların da aralarında bulunduğu kilise bombardımanı sonrasında 120 sivil hayatını kaybetmiştir. Karşılıklı olarak saldırılar devam etmiştir. 1996 yılının Ocak ayında başkentte Tamil Kaplanları tarafından bir intihar saldırısı düzenlenmiştir. Bu saldırı sonrasında merkez bankası yıkılmış, 1400 civarında kişi yaralanmış ve 90 üzerinde kişi ölmüştür. Daha önce barışa önem veren başbakan artık bu yıllarda barış söylemlerini değiştirmiş ve buna karşın Tamil Kaplanları da Jaffna bölgesinde Sinhala işgal devam ettiği müddetçe barışa kapalı olduklarına dair açıklamalar yapmışlardır. Bundan sonraki süreçte Sri Lanka hükümeti 'barış için savaş' stratejisi benimsemiş ve 1998 yılında tekrar LTTE'ye karşı sıkıyönetim ilan etmiştir.[44]

LTTE'nin yapmış olduğu eylemlerle dünya üzerinde kendinden sıkça bahsettirdiği görülür. Özellikle 1980 yılı sonrasında başlayan saldırılar 2000 yılına kadar değerlendirildiğinde, tablo-1'de görüleceği üzere 168 kez, çeşitli gruplar tarafından üstlenilen ve Tamillere ait olan intihar saldırıları görülebilmektedir. Ayrıca tablo-2'de dünya üzerindeki diğer terör örgütlerinin de yapmış oldukları intihar saldırının sayıları karşılaştırmalı olarak paylaşılmıştır.

[43] Bloom, "Ethnic Conflict", 66.

[44] Şimşek, "Tamil," 122-123.

Tablo 2: Terör örgütleri tarafından yapılan intihar saldırıları.(1980-2000)[45]

Birçok terör örgütü tarafından kullanılan bir yöntem olan intihar saldırıları, ilk defa Tamil Kaplanları tarafından yaygın bir şekilde kullanılmıştır.[46] Ayrıca LTTE'nin düzenlemiş olduğu intihar saldırılarının dünya üzerindeki birçok terör örgütüne ilham verdiği de düşünülmektedir.

İç Savaşa Dış Müdahale

Sri Lanka'da yaşanan etnik ayrımcılık, iç çatışmadan iç savaşa evrim geçirmesi sonrasında, daha çok askeri mühimmat ve lojistik desteğe duyulan ihtiyacı gözler önüne sermiştir. Yalnızca askeri ihtiyaçlardan bahsetmemiz doğru olmayacaktır. Çünkü yapılan her saldırının bir karşı saldırısı olmasından dolayı evlerini, işyerlerini hatta hayatını kaybeden siviller vardır. Sivil kayıplar nedeniyle temel ihtiyaçlara gereksinim duyulmaktadır.

Dönemin Hindistan Başbakanı Gandhi 1983 yılında kendi ülkesinin Tamil Nadu bölgesinde bulunan Tamil nüfusunu ve Sri Lanka'nın Hindistan'a olan yakınlığını ve bölgedeki istikrarı düşünerek LTTE'yi desteklemek için 20.000'den daha fazla militana finans ve eğitim desteği vermiştir. Ancak 1985 yılından sonra Hindistan'ın politikalarında değişim olmuştur.[47]

Hindistan, Sri Lanka'ya barış gücü olarak askeri destek sağlamıştır. LTTE hem Hindistan hem de Sri Lanka ordularına karşı çatışmalara başlamıştır. Bunun sonucunda ise Hindistan'ın 1000'in üzerinde askeri kaybı olunca 1990 yılında barış gücü askerlerini geri çekmek durumunda kalmıştır. LTTE barış ve özgürlük adına gerçekleştirdiği silahlı eylem dönemini üçe ayırmıştır. Birinci dönem tarihsel olarak 1983-1987 arası, ikinci dönem

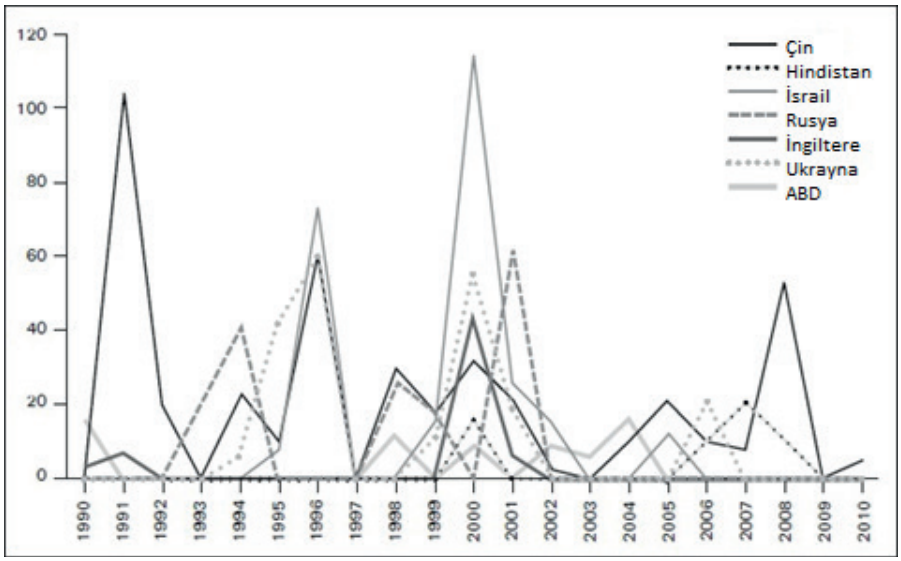
[45] Yass, *Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy*, 69.

[46] Alan Collins, *Çağdaş Güvenlik Çalışmaları*, Çev. Nasuh Uslu, (İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017), 277.

[47] Şimşek, "Tamil," 121-122.

1990-1994 arası ve üçüncü dönem ise 1995-2002 arasıdır. İkinci dönem olarak adlandırılan sürede Batticaloa'da 3000 kişilik katliam gerçekleştirilmiştir. Tabi bu katliamın ardından hükümet büyük bir misilleme yapmıştır ve bu misillemelerde Tamil sivilleri hedef alınmıştır. Birinci dönemin bilançosundan daha ağır kayıplar verilmiştir. Örgütün birinci döneme nazaran daha çok katılanı ve destekçisi olmuştur. Bu dönemde yapılan eylemlerin vermiş olduğu mesajlar da önemlidir. Cuma namazında 166 kişilik Müslümanın öldürülmesi, 1991 yılında savunma bakanının arabasının bombalanması, 1992'de Sri Lanka ordu komutanının Jaffna ziyareti sırasında öldürülmesi ve önemli devlet adamlarına suikast girişimleri söz konusudur. Başka bir husus da Tamil Kaplanlarının kıyı bölgelerde düzenlemiş oldukları saldırıların İsrail'den temin edilen hücum botlarla gerçekleştirilmesidir.[48] Özellikle askeri mühimmat ve silah yardımı yapan ülkelerden bahsedilmektedir. Tablo 3'de bu ülkeler ve yıllara göre yapılan silah destekleri mevcuttur.

Tablo 3: Sri Lanka'nın silah temini gerçekleştirdiği ülkeler.[49]

Silah satışı gerçekleştiren ülkeler arasında İsrail'den ayrıca bahsedilmesi gerekmektedir. Sri Lanka ve İsrail arasındaki ilişkiler 1956 yılında başlamıştır fakat Müslüman nüfusun muhalefeti ve Arap dünyasının baskısı sonucu bu ilişkiler birkaç kez kesilmiştir. Ancak buna rağmen savaşın ve şiddetin artmasından dolayı spesifik ve ücret bakımından yüksek ödemeler yapılarak satın almalar gerçekleştirilmiştir. Bunlardan bazıları insansız hava araçları, ağır silahlar, donanma için deniz araçlarıdır. Hatta bazı deniz araçlarında örneğin

[48] Şimşek, "Tamil," 122-123.

[49] Yass, *Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy*, 74.

denizaltılarda nükleer başlık taşıma kapasiteleri bile bulunmaktadır. İsrail, Sri Lanka'ya rekor sayılabilecek satış gerçekleştirmiştir.[50]

Sri Lanka 2008 yılında İran ile de birçok antlaşma imzalamıştır. Bu imzalanan antlaşmalar sonrasında İsrail ile yapılan askeri iş birlikleri durmuştur. İran ile yapılan antlaşmalarda hem kredi ve hibe antlaşmaları hem de sulama ve hidroelektrik enerjisi projeleri imzaları atılmıştır. Ancak İran ile yapılan anlaşmalar daha ziyade ekonomik ve ticaret anlaşmaları olsa da İsrail'le işbirliğini etkileşmiştir.[51]

İç Savaş Sonrası Yeniden Yapılanma, Çözüm Süreci ve Dış Müdahale

2001 yılının Eylül ayında dünyada büyük yankı uyandıran bir terör saldırısı meydana gelmiştir. Bu terör saldırısı ABD'de gerçekleşmiştir ve bu saldırı sonrası uluslararası alanda terör eylemleri şiddetli bir şekilde kınanmış, teröre karşı nefret söylemlerinde ortak dil kullanılmıştır. Yaşanan bu olayın ardından Amerika, LTTE'yi terör örgütü olarak kabul ettiğini belirtmiştir. Hatta bir zamanlar kolonisi olarak Sri Lanka'da bulunan İngiltere de LTTE'yi terör örgütü olarak kabul ettiğini ilan etmiştir. Gelişmeler LTTE'nin artık meşru bir mücadele vermediğinin altını çizmiştir. LTTE alınan kararlar sonrası vermiş olduğu bağımsızlık mücadelesinden vazgeçmiş ve artık bağımsızlıktan ziyade sadece özerkliği de kabul edeceğini belirtmiştir. LTTE ayrıca kendilerinin terör örgütü olmadığını ispatlama çalışmalarında bulunmuştur.[52]

11 Eylül saldırısının bir intihar eylemi olması LTTE'nin kendisiyle özdeşleşmiş olan intihar saldırılarından dolayı dikkatleri üzerine çekmesine sebep olmuştur. Bu tablo Sri Lanka hükümetinin elini güçlendirmiş ve artık savaş alanlarında mücadele etmek yerine meşru mücadele yollarını kullanmanın daha etkin olacağına karar vermişlerdir. 2002 yılında hükümet ve LTTE arasında yine ateşkes antlaşması imzalanmıştır. Fakat bu ateşkesin 1987 yılından farklı bir yanı ateşkesin temelinde tarafların karşılıklı olarak eşitlik ilkesi anlayışına sahip olmalarıdır.[53]

Sri Lanka'da birkaç kez çözüm süreci yürütülmek istenmiştir. 1987 yılının Temmuz ayında Hindistan iki taraf için de barışın sağlanması adına 'Hint- Sri Lanka Barış Antlaşması' için aracılık etmiştir. Tabi bu süreçte Sri Lanka'nın artan askeri harcamaları dikkat çekmiştir. Bu harcamalar aynı zamanda ekonomide de büyük tahribata yol açmıştır. Hindistan bu çabaları sırasında kendisini hem Sri Lanka hükümeti hem de LTTE'nin isteklerini karşılayacak konuma oturtmuş ve 1987 Temmuz tarihli Hint-Sri Lanka Antlaşmasını imzalamıştır.[54] Antlaşma hem Sinhala hem de Tamil vatandaşlarının arasındaki savaşı bitirmek ve bu topluluklara ayrımcılık olmadan yetkilerin devri ile ilgili aşamalar içermektedir. Ancak Sri Lanka'nın birden fazla etnik bir yapıya sahip olması ve farklı dillerin de konuşulmasından dolayı dört etnik grubun varlığı kabul edilmiştir. Bunlar Sinhalalar, Tamiller, Müslümanlar ve Burghersdilerdir.[55]

---

[50] Yass, *Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy*, 73.

[51] Yass, *Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy*, 75.

[52] Şimşek, "Tamil," 124.

[53] Şimşek, "Tamil," 125.

[54] Bloom, "Ethnic Conflict", 67.

[55] Bloom, "Ethnic Conflict", 67-68.

11 Eylül sonrası dönemde yapılmak istenen ateşkes antlaşması 1987 yılında yapılmak istenen antlaşmadan biraz daha farklıdır. Her iki tarafın da üst düzey yetkilileri masaya oturmuşlardır. Antlaşma kapsayıcı dört madde esasına dayandırılmıştır. Bu maddelerden birincisi lojistik prosedürlerle ilgilidir, ikincisi savaş alanlarının normalleştirilmesi için alınan tedbirleri oluşturmaktadır, üçüncüsü de beş ülkenin (İzlanda, Danimarka, Norveç, İsveç, Finlandiya) gözetimini içeren The Sri Lanka Monitoring Mission – Sri Lanka İzleme Misyonu'nun (SLMM) kurulmasıdır. Sonuncu madde antlaşmanın yürürlüğe girişi, durdurulması ve sonlandırılması gibi koşullardan oluşmaktadır. Bu ateşkes sürecinde arabulucu ülke ise Norveç'tir.[56]

İç savaş yüzünden yerleşim yerlerinde meydana gelen tahribatın giderilmesi için 2003 yılında Japonya'da bir yardım toplantısı yapılmış ve bu toplantıda 4,5 milyar dolar yardım toplanmıştır. Ancak Sri Lanka hükümet içi sorunlarını çözene kadar bu para Japonya tarafından gönderilmemiş ve bu Sri Lanka'ya bildirilmiştir. Bu yardımın neden gelmediği ile ilgili olarak değinmemiz gereken husus, ateşkes anlaşması imzalandıktan sonra Sri Lanka Devlet Başkanı Kumratunga'nın antlaşmaya muhalif olmasıdır. Devlet başkanı aynı zamanda ordunun da komutanı olması ve Başbakan'la içine düştüğü uyuşmazlık ateşkes antlaşmasının durmasına neden olmuştur. LTTE 1 Kasım 2003'te bir bildiri yayınlamıştır ve bu bildiride hem örgüt için yol haritası hem de kalıcı barışın sağlanması amacıyla dört madde öne sürmüştür. Birinci maddeye göre Tamillerin yaşadıkları ve hâkim oldukları bölgede geçici devlet kurulacaktır. İkinci maddeye göre ülkenin Kuzeydoğu bölgesinde özerk bir yönetim kurulacak, yönetimin çoğunluğu Tamillere ait olacak, ancak Müslümanlar ve Sinhalalar da yer alacaktır. Üçüncü maddeye göre geçiş dönemi 5 yıl sürecek ve sonrasında seçim yapılacaktır. Dördüncü ve son maddeye göre ise kalıcı barışın sağlanması ve azınlıkların haklarının korunması için bağımsız insan hakları komisyonu kurulacaktır. Hükümet Tamillerin bu taleplerini reddetmiştir.[57]

2004 yılında gerçekleşen tsunami felaketi ciddi anlamda ülkenin kıyı şeridinin yarısından fazlasının zarar görmesine sebep olmuştur. Bu felaketin ardından yaraların sarılması için uluslararası yardımlar gelmiş ve bu yardımların nasıl dağıtılacağı konusunda bir anlaşma yapılamamış, tsunami bile LTTE'nin bu fikir ayrılığı karşısında yapmış olduğu bir dizi saldırıyı engelleyememiştir. Yıkılan yerlerin büyük çoğunluğu ise Tamillerin bölgesidir. Ancak 2005 yılının başlarında hükümet ve LTTE, gelen yardımların nasıl paylaşılacağı ile ilgili bir anlaşmaya varmış ve gelen yardımlar paylaşılmıştır. Hükümetin bu yardımları paylaşmasındaki nedenlerden biri de yeniden barış görüşmelerinin başlayabilme ihtimalidir.[58]

2005 yılının sonlarına doğru yapılan başkanlık seçiminde 13 aday yarışmış, seçimi Tamillere karşı sert ve katı tutumu olan Mahinda Rajapaksa kazanmıştır. Seçimde 13 aday yarışsa da iki aday ön plana çıkmıştır. Fakat burada önemli olan detay seçimi kaybeden adayın Tamillere karşı müzakere isteklisi olması ve Tamillerin de seçimi boykot edeceğini söylemesidir. Yeni başkan göreve başladıktan sonra Tamillere daha önce verilen imtiyazları geri almış, yapılacak herhangi bir barış görüşmesinde Tamillerin bağımsızlık taleplerini

[56] Şimşek, "Tamil," 125.

[57] Yalçın, "Sri Lanka Ve Tamil Kaplanları Örneği," 165-166.

[58] Şimşek, "Tamil," 126.

dile getirmemelerini istemiş ve Sri Lanka hükümeti Avrupa Birliği nezdinde diplomatik faaliyet yürüterek LTTE'yi terör örgütleri listesine dâhil ettirmiştir. Bu alınan kararlar sonrasında yeni bir iç savaş süreci başlamıştır. Ağustos 2006 yılında Tamilli gerillalar Sri Lanka hükümetinin donanmasına çok büyük kayıplar verdiren, 5 savaş gemisini batıran ve çok sayıda askeri öldüren bir saldırı düzenlemiştir. Buna karşın, çıkan çatışmalarda ülkenin Jaffna kentinde aynı gün 100 örgüt üyesi öldürülmüştür. Savaş bunlarla sınırlı kalmamış karşılıklı hamlelerle ağır kayıplar verilmeye devam edilmiştir. Temmuz 2006'da Norveç'in arabuluculuğunda İsviçre'nin Cenevre kentinde müzakere yapılmıştır, fakat bu görüşmeler de başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Ateşkes sağlanamadığı için hükümet 2007 yılında LTTE'ye karşı büyük bir operasyon düzenlemiştir. Bu dönem Tamiller için çok sıkıntılı olmuştur. Çünkü diğer yandan da LTTE'nin siyasi kanadının yöneticisi A. Balasingam kanser nedeniyle hayatını kaybetmiştir ve bu Tamiller için önemli bir kayıp olmuştur. Yine örgütün askeri kanadından önemli bir komutan olan P. Silvan ve yine örgütün istihbarat sorumlusu W. Charles'ın da bu esnada ölümleri LTTE'yi iyice zora sokmuştur.[59]

LTTE için önemli bir kumandan olan ve "Albay Karuna" olarak bilinen V. Muralitharan LTTE'den 2004 yılında 6 bin kişilik kadrosuyla ayrılmıştır. Bu ayrılık kamuoyunda LTTE'nin hem sivil destekçilerinin azaldığı hem de önemli bir kayıp yaşadığı şeklinde okunmuştur. Sri Lanka hükümeti bu ayrılığı kendisine avantaj olarak kullanmış ve Karuna'dan aldığı istihbaratlar doğrultusunda LTTE'ye düzenlediği operasyonlarda başarı sağlamıştır.[60]

2006-2008 yılları arasında yoğun çatışmalar yaşanmış, bu çatışmalar aynı zamanda barış görüşmelerinden de tarafların çekildiğini göstermiştir. 2009 yılına gelindiğinde Sri Lanka hükümeti LTTE'ye ilan ettiği 'topyekûn savaş' çağrısı sonrasında baskıyı iyice artırmış, örgütün elinde bulundurduğu önemli merkez olan Kilinochchi'nin denetimini ele geçirmiştir. Bunun üzerine 26 Nisan 2009'da LTTE tek taraflı eylemsizlik kararı almıştır. Fakat Sri Lanka hükümeti operasyonlarına devam ederek "4. Eelam Savaşı" adı altında Mayıs 2009'da LTTE'nin lideri Prabhakaran ve B. Nadasan gibi örgüt içinde önemli kadrolarda yer alan hem askeri hem de idari üst düzey kişilerle birlikte yaklaşık 40 binden çok sivil Tamili de etkisiz hale getirerek LTTE'yi yenilgiye uğratmıştır. Bu yenilginin ardındaki dikkat çeken ayrıntılardan bir tanesi de örgütten ayrılan Albay Karuna'dır. Albay Karuna'nın 2009 yılında Sri Lanka hükümetinde bakanlık düzeyinde görev almasından sonra yaptığı bir açıklamada LTTE'den ayrılmasının onları büyük bir çöküşe hazırladığını ve sonucunda da hükümetin LTTE'yi yenilgiye uğrattığını açıklaması olmuştur.[61]

Sonuç

Sri Lanka'daki Sinhalalar ve Tamiller arasında Soğuk Savaşın başlangıcından günümüze kadar var olan çatışma ve kriz süreci pek çok koloni geçmişine sahip olan Üçüncü Dünya ülkesinde olduğu gibi Batılı koloni yönetimlerinin bıraktıkları sosyo-ekonomik ve politik mirasın birer sonucu olarak da okunabilir. İngilizler de Sri Lanka'yı kolonileri olarak ellerinde tuttuğu dönemde buranın nüfus yapısıyla oynamışlar, yönetim kademelerinde diğer

[59] Yalçın, "Sri Lanka Ve Tamil Kaplanları Örneği," 168-169.

[60] Sumit Ganguly, "Ending the Sri Lankan Civil War," *American Academy of Arts&Sciences*, (Winter 2018): 85.

[61] Yalçın, "Sri Lanka Ve Tamil Kaplanları Örneği," 170-171.

yönettikleri ülkelerde olduğu gibi bir azınlık grubu çoğunluğa karşı önde tutma stratejisini izlemişler ve gerginlik tohumlarının ekilmesine sebebiyet vermişlerdir. Bu gerginlikler post-kolonyal dönemde ise iç çatışma ve krizlere evrilerek kendilerini göstermeye başlayacaktır. Özellikle İngiltere'nin göç politikalarıyla Hindistan'dan ülkeye emek gücü olarak taşıdığı Tamiller yerli Sinhalalarla yaşanacak krizin temelini oluşturmuşlardır. Ayrıca yönetim kademelerine İngiliz misyonerlerden eğitim alan ve iyi derecede İngilizce bilgisine sahip azınlık konumdaki Tamillerin getirilmesi de ileride yaşanacak krizler için katkı sağlamıştır diyebiliriz. Bu türden farklı etnisite, dil ve din gibi kimliksel olguların bir Üçüncü Dünya ülkesi olan Sri Lanka'da çatışma ve krizlerin nedenlerini teşkil etmesi kaçınılmaz olmuştur. Çünkü genellikle koloni geçmişi yaşamış Üçüncü Dünya ülkelerinde farklı etnik grupların toplumsal barış ve demokratik katılımcılıkla bir arada yaşayabilmeleri diğer ülke örneklerinde de görüldüğü üzere pek mümkün olmamaktadır. Ülkedeki hâkim etnik grup olan Sinhalaların Budist ve azınlıktaki Tamillerin de Hindu dinine mensubiyetleri var olan etnik çatışma problemine bir de din faktörünü eklemiştir. Burada tekrar belirtilecek olursa İngilizlerin koloni siyasetlerinin de katkısı büyük olmuştur. İngilizler kendilerinde mevcut olan demokrasi ve çoğulculuk geleneklerini kolonilerinde uygulamanın aksine azınlık grupları destekleme ve onları çoğunluğu yönetecek düzeyde donanıma sahip kılma siyasetlerini takip etmişlerdir. Bu durum İngiltere hâkimiyetindeki Irak ve Hindistan gibi ülkelerde de sıklıkla karşılaşılan bir politika tarzıdır. Aynı politika Sri Lanka'da da takip edilmiş ve sonrasında çatışmalara ortam yaratılmıştır.

Bağımsızlık döneminde ise işler tersine dönmüş ve hâkim – çoğunluk konumundaki Sinhalalar kendi dil ve dinlerini diğer azınlıklar üzerine baskıyla kabul ettirme siyaseti gütmeye başlamışlardır. Bunda Sinhalaların ulus ve devlet inşalarını sadece Sinhala etnik kimliğiyle kurgulama hedeflerinin etkili olduğunu iddia edebiliriz. Bu durum ülke anayasasına da sirayet etmiş ve Sinhala ulus kimliği çerçevesinde Tamillerin dışlandığı bir anayasa oluşturulması durumu ortaya çıkmıştır. Bu sebeplerin hepsi birden Soğuk Savaşın en etkin yıllarında, 1970 ve 1980'li yıllarda bir etnik çatışmaya ve terör faaliyetlerine dönüşmüştür. Tamillerin başını çektiği ayrılıkçı terör arttıkça ve başarılı oldukça azınlık kesimden sivil halk desteği de görmeye başlamıştır. 70'li yıllarda Tamil Eelam Kurtuluş Kaplanları (LTTE) terör örgütü doğmuştur.

Örgüt aynı zamanda bölgede kadınların da silahlanmasında ve çatışma içinde yer almasında önemli rol oynamıştır. Önemli oranda Tamil kökenli kadın LTTE'ye katılım göstermiş ve terör faaliyetlerinde yer almışlardır. Örgütün 1/3'ünü kadınlar teşkil etmiş ve intihar eylemlerinde dahi yer almaktan kaçınmamışlardır. Bu durum aynı zamanda ataerkil toplum yapısının benimsenmiş olduğu Sri Lanka ve Tamil toplumunda kadınların ataerkilliğe bir başkaldırışı olarak da yorumlanmıştır.

Örgütün yarattığı şiddetin artması barış süreçlerini ve müzakere denemelerini de beraberinde getirmiştir. İlk barış denemeleri 1980'li yılların ikinci yarısında Sinhala ağırlıklı hükümet kanadından gelecek ve hatta Hindistan da ülkedeki çatışma ortamının son bulması amacıyla barış gücüyle Kolombo hükümetine destek olmaya çalışacaktır. Bunun yanında üçüncül aktörler de merkezi hükümete sağladıkları silah ihracı desteğiyle terörle mücadele politikalarına bir anlamda destek olmaya ve tabi ki dolaylı yollarla ülkede nüfuz sahibi olmaya çalışacaklardır. Bunlarla beraber 11 Eylül 2001 küresel terör saldırıları tüm dünyada olduğu gibi Sri Lanka'daki terörizm açısından da bir dönüm noktası olmuştur. Sri Lanka'nın meşru hükümetinin, Tamil Kaplanlarının diğer üçüncü ülke nezdinde de bir

terör örgütü olarak kabul edilmesi ve örgüte verilen desteğin kesilmesi yönünde yürüttüğü faaliyetler olumlu cevap bulmuş ve Tamiller artık uluslararası alanda da zor duruma düşmüşlerdir. 11 Eylül sonrası sürecin de getirdiği terör hareketlerine karşı gelişen rüzgârla 2002 yılında bir barış anlaşması denenmiş ve buna Avrupa ülkeleri de arabulucu rolleriyle katılım sağlayarak destek olmaya çalışmışlardır. Özellikle Norveç bu süreçte oldukça öne çıkan bir Avrupa ülkesi olarak sürece katkı sunmaya çalışmıştır. Fakat 2006 yılında tekrar çatışma sürecine girilmiş ve bu durum 2009'a kadar devam etmiştir. Sri Lanka'da yaşanan bu örnek aslında pek çok terörle mücadele eden ülkenin geçirdiği süreçlerle de benzerlik taşımaktadır. Birden fazla barış ve müzakere süreci yönünde atılan adımlar ve ardından tekrar başlayan kanlı bir çatışma sürecinin görülmesi sadece Sri Lanka'da değil diğer ülkelerde de karşılaşılan bir durum olagelmiştir. Sri Lanka'daki barış süreci ve müzakereler başkent Kolombo'da iktidara gelen hükümetin taşıdığı karakteristik özellikler (barış yanlısı ve şahin), uluslararası alandaki gelişmeler, Tamil gerillalarının hükümete yönelik tavrının seyri, güçlü Avrupa ve Batılı ülkelerin veya güçlü komşu ülkelerin (örn. Hindistan) krize yönelik politikaları ve barış sürecine destek verip vermemeleri ile de oldukça yakından alakalı olarak seyretmiştir.

Kaynakça

Bandarage, Asoka, "Women, Armed Conflict, and Peacemaking in Sri Lanka: Toward a Political Economy Perspective," *Asian Politics & Policy*, Volume 2, Number 4, Georgetown University, (September 2010): 653-667.

Bloom, Mia M., "Ethnic Conflict, State Terror and Suicide Bombing in Sri Lanka, *Civil Wars*," Volume 6, Number 1, (Spring 2003): 54-84.

Bose, Sumantra, "Contested Lands: Israel – Palestine, Kashmir, Bosnia, Cyprus, And Sri Lanka," Harvard University Press, 2007.

CIA, "The World Factbook," South Asia: Sri Lanka, Erişim 3 Aralık, 2020, https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ce.html.

Collins, Alan, "Çağdaş Güvenlik Çalışmaları," Çeviri Nasuh Uslu, İstanbul: Röle Akademik Yayıncılık, 2017.

Ganguly, Sumit, "Ending the Sri Lankan Civil War," *American Academy of Arts&Sciences*, (Winter 2018): 78-89.

Imtiyaz, A.R.M., "The Separatist Conflict in Sri Lanka: Understanding the Conflict Beyond the Iron Law of Terrorism," *Review Of The Separatist Conflict in Sri Lanka: Terrorism, Ethnicity, Political Economy,* by Asoka Bandarage, London Routledge, July, 2009, 168-173.

Nadarajah, Suthaharan, "The Tamil Proscriptions: Identities, Legitimacies, and Situated Practices," *Terrorism and Political Violence*, (March, 2018).

Neumann, Rico, Fahmy, Shahira "Analyzing the Spell of War: A War/Peace Framing Analysis of the 2009 Visual Coverage of the Sri Lankan Civil War in Western Newswires," *Mass Communication and Society*, Volume.15, Number.2, (February, 2012) 169-200.

Ramkumar, Ramasubramanian, "Suicide Terrorism in Sri Lanka," *Institute of Peace and Conflict Studies,*" Volume 5, (Ağustos, 2004).

Satgunarajah, Maiuran, ""*Never Again*": The Case Study of Sri Lanka and the Collective Action Theory of Genocide," Master Thesis, University of Windsor, 2016.

Şimşek, Hülya Savut, "Etnik terör ve kadın intihar saldırganları: *Tamil* Eelam Kurtuluş Kaplanları", Yayınlanmamış Master Tezi, Uludağ Üniversitesi, 2019.

Tambiah, Stanley J., *Leveling Crowds: Ethnonationalist Conflicts and Collective Violence in South Asia*, Berkely L.A. London: University of California Press, 1996.

The Sri Lanka Department of Census and Statistic, "Census of Population and Housing of Sri Lanka," Erişim 6 Mart, 2021, http://www.statistics.gov.lk/PopHouSat/CPH2011/Pages/Activities/Reports/FinalReport/Population/Table%20A3.pdf

Thomas, Kenneth W., "Conflict and Conflict Management: Reflections and Update," *Journal of Organizastional Behavior*, Volume 13, (May 1992): 265-274.

Yalçın, Emrullah ,"Terör Ve Terörizmle Mücadelede Bir İç Savaşın Analizi: Sri Lanka Ve Tamil Kaplanları Örneği" *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi,* Yıl:3 Sayı:5, (Temmuz 2016): 143-184.

Yass, Shlomi, "Sri Lanka and Tamil Tigers: Conflict and Legitimacy," *Military and Strategic Affairs*, Volume 6, Number 2, (August 2014): 65-82.